

УРОЖАЙНІСТЬ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ, ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Кучер І.Т., аспірант

Хоміна В.Я., доктор с.-г. наук, професор

e-mail: homina13@ukr.net

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

У всьому світі зріс інтерес до використання лляної олії в їжу у зв'язку з її лікувальними властивостями, обумовленими високим вмістом ліноленової кислоти. У насінні льону олійного міститься до 45% олії, яка швидко висихає (йодне число 175-195), утворюючи тонку гладеньку блискучу плівку. Олія з льону використовується для виробництва якісної фарби, а також в електротехнічній, авіаційній, автомобільній, ливарній, суднобудівній промисловості. Олію використовують у миловарінні та медицині, та у харчовій промисловості. Лляну олію вживають в їжу в разі порушення обміну речовин та при атеросклерозі. Завдяки вмісту ненасичених жирних кислот (олеїнова, лінолева, ліноленова, ізоліноленова), олія сприяє зниженню вмісту холестерину в крові. [1, 2].

Проблеми розвитку льонарства, шляхи його відродження досліджували науковці: Домінська О., Чехова І., Шевченко І. виробничий досвід і практичні рекомендації щодо вирощування льону висвітлено в публікаціях Чехова А., Макаренко В., Пахайчук Н., Попової І., Слісарчука М. Аналітика поточної кон'юнктури та прогнозів на ринку льону представлена Маслаком О., Писаревою Я. та Буркою А. Пропозиції щодо підвищення ефективності виробництва льону відображено в статтях Сафонова Ю., Паливоди О. [3].

Мета нашого дослідження – вдосконалення технології вирощування льону олійного в зоні Західного Лісостепу, вивчення впливу як погоднокліматичних умов місцевості, так і елементів технології вирощування (сортів льону олійного, норми висіву, позакореневого живлення).

Для вирощування льону олійного як і для будь якої іншої культури, важливим елементом технології вирощування є норма висіву. Для нових сортів льону цей агротехнологічний прийом вирощування потребує уточнення. Тому, завданням наших досліджень було дослідити вплив норм висіву насіння на продуктивність нових сортів льону: Водограй, Живинка, Світлозір. У наших дослідженнях ми вивчали різні норми висіву 4 та 5 млн. шт./га схожих насінин. Дослідження проводили впродовж 2020-2021 років в ТОВ «Голозубенецьке», яке знаходиться в с. Голозубинці, Дунаєвецького району Хмельницької області.

З агротехніки використані наступні прийоми. Восени була проведена оранка на 23–25см. Навесні зроблено закриття вологи, в передпосівну культивуацію розкидачем внесено нітроамофоску марки 16:16:16 в нормі 150 кг/га. Сівбу проведено в перші декаді квітня з глибиною загортання насіння 2 см із внесенням Нітроамофоски 16:16:16 в нормі 70 кг/га, одразу проведено

прикатковування посівної площі. У третій декаді квітня – обприскування грамініцидом Ореол Максї (1л/га), через 5 діб – внесення розкидним способом добрива Селїтросан 30 ($N_{30}S_{17,5}$) –100 кг/га; у другій декаді травня – обприскування гербіцидом від більшості дводольних бур'янів препаратом Хармонї (20г/га); у третій декаді травня – внесення розкидним методом добрива Селїтросан 30 ($N_{30}S_{17,5}$) (70кг/га).

Льон олійний – культура ранньої сївби. Як встановлено багаторічними дослідами по оптимальному строку висїву льону, сївбу проводять за оптимальної вологості й середньодобової температури ґрунту 7–8°C (як правило, вслїд за сївбою ранніх ярих зернових) на глибині заробки насїння сходи з'являються на 5–7 день [4, 5].

Результати досліджень показали, що кожен сорт по-різному відреагував на заплановану густоту посїву, але сорт Живинка найбільш відчутно втратив густоту рослин.

Як свідчать результати досліджень 2020 року, урожайність сортів льону не знаходилася в прямій залежності від збільшення густоти посїву для усіх сортів. Більша норма висїву (5 млн сх н/га) сприяла більшій врожайності для двох сортів Живинка (2365 кг/га проти 2082 кг/га) та Світлозїр (2250 кг/га проти 2064 кг), а для сорту Водограй навпаки, менша густота висїву (4 млн/га) була кращою для формування більшого врожаю зерна відповідно 2163 кг/га проти 1908 кг/га.

За результатами другого року дослідження у зв'язку із великою кількістю проливних липневих дощів (за липень – 163 мм) виявлено, що норма висїву (5 млн сх н/га) сприяла більшій врожайності лише сорту Світлозїр (1910 кг/га проти 1790 кг/га), а для сорту Водограй та Живинка навпаки, менша густота висїву (4 млн сх н/га) була кращою для формування більшого врожаю зерна відповідно 2016 кг/га проти 1649 кг/га. та 2050 кг/га проти 1345 кг/га.

Список використаної літератури

1. Чехов А.В., Лапа О.М., Міщенко Л.Ю., Полякова І.О. Льон олійний: біологія, сорти, технологія вирощування. К.: Універсал-Друк, 2007. 56 с.
2. Домінська О.Я. вплив факторів на розвиток льонарства в Україні. *Агросвіт*. 2015. № 7. С. 13–19.
3. Чурсїна Л.А., Тїхосова Г.А., Горач О.О. Перспективи комплексного використання льону олійного. *Праці Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. Мелітополь*, 2010. Вип. 10. Т. 1. С. 30–39.
4. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів. НВФ. «Українські технології». 2006. 130 с.
5. Коротич П. Льон – нова перспектива в родині олійних. *Пропозиція*. 2006, №2, С.36.